

Badatelský podnět k opravě hesla – pamětní deska městského sirotčince, Gorkého 14/02

Hlavní důvody, které mě vedly k zaslání podnětu, jsou následující:

1. Samotný nápis na desce končí rokem 1872

V přepisu textu v Encyklopedii je uvedeno:

*Erbaut
durch die Beiträge edler
Menschenfreunde
von der
Gemeinde Brünn
1872.*

Také při přiblížení fotografie desky se spodní letopočet jeví jako 1872, nikoli 1892.

2. Dobový tisk z 26. srpna 1871 dokládá samostatné položení základního kamene

V článku uveřejněném v Brünner Zeitung dne 26. 8. 1871 je popsáno položení základního kamene městského sirotčince, které proběhlo téhož dne dopoledne na staveništi v Holzhofgasse. Článek výslovně uvádí, že základní kámen byl položen do základu schodišťového pilíře a že obřad proběhl prostým způsobem.

Důležité je, že zpráva na konci dodává, že zvláštní slavnost se má uskutečnit teprve při položení závěrečného kamene a otevření budovy.

Tento článek podle mého názoru potvrzuje, že v roce 1871 šlo o samostatné položení základního kamene, zatímco pozdější slavnost roku 1872 se týkala dokončení a otevření sirotčince.

Zdroj:

Brünner Zeitung. 26. 08. 1871. Brünn: Mährischer Landtag, roč. 1871, č. 194, s. 1373. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:4a4891c0-079c-11e4-a61e-5ef3fc9bb22f>

3. Dobový tisk z 19. listopadu 1872 popisuje slavnost dokončení a otevření sirotčince i nápis na desce

V článku „Die Eröffnung der Communal-Waisen-Anstalt“ v Brünner Zeitung ze dne 19. 11. 1872 je popsáno slavnostní položení pamětní desky, vysvěcení a otevření nového sirotčince. Článek uvádí, že deska byla osazena vpravo ve vestibulu, byla z šedého mramoru a nesla zlatým písmem nápis:

„Erbaut durch die Beiträge edler Menschenfreunde von der Gemeinde Brünn 1872.“

Tentýž článek zároveň uvádí, že slavnost se konala dne 19. 11. 1872 dopoledne.

Zdroj:

Brünner Zeitung. 19. 11. 1872. Brünn: Mährischer Landtag, roč. 1872, č. 266, s. 1889. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:fa924b10-0c61-11e4-a8ab-001018b5eb5c>

4. Článek z roku 1872 uvádí také obsah schránky vložené za desku

Tentýž článek z Brünner Zeitung ze dne 19. 11. 1872 podrobně vypočítává dokumenty, které byly vloženy do plechové schránky za deskou. Šlo mimo jiné o listinu k položení pamětní desky, stavební plány domu, obecní řád, seznam členů obecního výboru, výkaz správního a učitelského personálu, obecní rozpočet pro rok 1872, statut chudinské komise, tržní řád, seznam výročních trhů pro rok 1872, stanovy brněnské spořitelny, statistiku Brna, smlouvu o vodovodu, smlouvu s tramvajovou společností, telegram baronky Herringové a program slavnosti.

Tento výčet je podle mého názoru důležitý i ve vztahu k nález z roku 2013, kdy byla za deskou objevena schránka s dobovými dokumenty. Pokud by obsah nalezené schránky odpovídal uvedenému seznamu z roku 1872, šlo by o další podstatný doklad, že deska i schránka souvisejí se slavnostním dokončením a otevřením městského sirotčince roku 1872, nikoli s dvacetiletým jubileem roku 1892.

5. Dobový tisk z roku 1902 potvrzuje třicetileté jubileum od roku 1872

Ve zprávě z roku 1902 se uvádí, že brněnský městský chlapecký sirotčinec slaví třicetileté jubileum svého trvání a že byl otevřen dne 19. listopadu 1872 u příležitosti jmenin zesnulé císařovny Alžběty.

Zdroj:

Brünner Zeitung. 263. Brünner Morgenpost. Brünn: Mährischer Landtag, roč. 1902, příl. č. 263, s. [2]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b8aa7e10-cc3d-11e4-a19f-001018b5eb5c>

Další článek z téhož roku opět uvádí, že slavnostní položení pamětní desky, vysvěcení a otevření sirotčince proběhlo dne 19. listopadu 1872.

Zdroj:

Brünner Zeitung. 266. Brünner Morgenpost. Brünn: Mährischer Landtag, roč. 1902, příl. č. 266, s. [3]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:adea3930-cc3c-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f>

6. Rok 1892 se mi v dobovém tisku nepodařilo potvrdit

Při orientačním průzkumu dobového tisku k roku 1892 jsem nenalezla zprávu, která by dokládala konání dvacetiletého jubilea sirotčince, odhalení nové pamětní desky nebo jinou událost, která by vysvětlovala dataci desky do roku 1892.

Naopak články z let 1871, 1872 a 1902 shodně podporují výklad, že základní kámen byl položen roku 1871 a pamětní deska se schránkou byla vložena při slavnostním dokončení a otevření sirotčince dne 19. 11. 1872.

Domnívám se proto, že údaj o roce 1892 a interpretace desky jako připomínky 20. výročí mohly vzniknout novodobým omylem, případně převzetím chybné interpretace z mediálních zpráv o nález desky v roce 2013.

Prosím tedy o zvážení opravy hesla, zejména v těchto bodech:

- dataci desky opravit z roku 1892 na rok 1872,
- datum otevření sirotčince opravit z 29. 11. 1872 na 19. 11. 1872,
- zvážít změnu názvu/charakteristiky desky z „pamětní deska k 20. výročí dokončení stavby sirotčince“ na „pamětní deska k dokončení a otevření sirotčince roku 1872“, případně

„pamětní deska vložená při slavnostním dokončení a otevření městského sirotčince roku 1872“.

Ráda případně zašlu výřezy z dobového tisku nebo přesnější přepisy relevantních pasáží.

Zpracovala:

Šárka Těšík, nezávislá badatelka

tel.: 603 835 117

e-mail: sarka.tesik@gmail.com